

РЕЦЕНЗИЯ

от: **проф. д-р арх. Валери Иванов**
катедра „Градоустройство”, Архитектурен факултет, УАСГ

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „**професор**”
по професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия”

В конкурса за заемане на академичната длъжност „професор”, обявен в Държавен вестник бр. 91/02.11.2021 г. и в интернет страницата на УАСГ за нуждите на катедра „История и теория на архитектурата” към Архитектурен факултет на УАСГ, като кандидат участва **доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова** от същата катедра.

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на Заповед № 528/16.12.2021г. на Ректора на УАСГ за назначаване на Научно жури и решение на първото заседание на Научното жури проведено на 12.01.2022 г.

Доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова завършва висшето си образование по архитектура в Архитектурния факултет на ВИАС (понастоящем УАСГ) през 1980 година. През 2007 година след успешна защита на дисертационен труд на тема „История на опазването на културното наследство в България до Втората световна война” по научна специалност /тогава/ 02.17.02 „Опазване, реставрация и адаптация на паметниците на архитектурата” придобива образователна и научна степен „доктор”.

От 1992 година специализира в Регионална дирекция за паметниците на културата в гр. Поатие, Франция. През 1996 година придобива квалификация „Оценител на недвижими имоти и паметници на културата” от Агенцията за приватизация. През 2005 година специализира в ЮНЕСКО-Катедра по градска и архитектурна консервация, гр. Москва, Русия.

През периода 1981 – 1996 година арх. Йорданка Кандулкова е проектант, научен сътрудник, старши инспектор и ръководител на направление в НИПК, гр. София, а в периода 2010-2011 година е директор на НИНКН, гр. София.

От 1996 година работи и като частно практикуващ проектант в областта на архитектурното и урбанистичното културно наследство.

Доцент д-р арх. Йорданка Кандулкова е съкоординатор по изпълнение на проект за изграждане на Център за върхови постижения „Наследство БГ” към УАСГ от 2018 година, експерт на ИКОМОС за обектите за Световното културно наследство - от 2019 година, а от 2021 година е представител на България в комитета за световно наследство - ръководен орган на центъра за световно наследство към ЮНЕСКО.

От 1996 година арх. Йорданка Кандулкова е преподавател /последователно асистент и главен асистент, а от 2009 година и доцент/ в катедра „История и теория на архитектурата” към Архитектурния факултет на УАСГ. Понастоящем е ръководител на катедрата.

За участие в настоящия конкурс доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова представя следните **материали**:

- монографии – 2 бр.;

- публикации – 15 бр., от които 12 статии в колективни томове или списания с научно рецензиране и 3 в популярни печатни/електронни издания или сайтове за култура;

- доклади на национални конференции – 5 бр., 3 от които в конференции с международно участие.

- интервюта с кандидата – 5 бр., от които 1 в издание с научно рецензиране, 2 – в професионални издания без научно рецензиране и 2 в популярни издания за култура.

Публикациите могат да бъдат класифицирани както следва:

• **По вид:**

- статии в национални списания – 2 бр.;
- статии в колективни томове – 13 бр.

• **По езика на който на написани:**

- на български език – 14 бр.;
- на сръбски език – 1 бр.

• **По брой на съавторите:**

- самостоятелни – 11 бр.;
- с един съавтор – 2 бр.;
- с трима и повече съавтори – 2 бр.

10 бр. от публикациите са рецензирани преди публикуване.

Посочените материали са разработени и публикувани в периода след присъждане на кандидата на академичната длъжност „доцент“.

Кандидатът е представил справка за отражение на научните публикации в литературата /известни **цитирания**/, както следва:

- 50 цитирания на научните публикации – всички от български автори, 8 от тях - в чуждоезични издания;

- 9 цитирания на популярните публикации – всички от български автори, 1 от тях - в чуждоезично издание.

Учебно-педагогическата, научно-теоретичната и научно-приложна дейности и творческо-проектантските реализации на доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова се характеризират с високо ниво на професионална компетентност, комплексност и разностранност на личните възможности, задълбоченост на заниманията, модерност и иновативност на обоснованите предлагани решения. Те включват широкоспектърни, многопластови и значими интереси, ангажименти, изяви и достижения в различни направления:

• **Открояваща се преподавателска дейност**, която се отличава с модерни педагогически подходи, атрактивно организирани лекции и упражнения, безспорни ораторски възможности проявявани в ръководените от нея учебни курсове в Архитектурен, Строителен и Геодезически факултет на УАСГ и Варненски свободен университет: „Управление на исторически и културни ценности“, „Опазване на архитектурното наследство“, „Теория и история на реставрацията“, „Оценка на недвижими паметници на културата“, „Културно наследство“, „Реставрация на архитектурните паметници“. Доцент д-р арх. Йорданка Кандулкова е автор на две нови учебни програми, които ще стартират през учебната 2022-2023 година: „Опазване на културното наследство - теоретични основи“ и „Консервация“. Тя е уважаван, авторитетен и креативен научен ръководител на редовни докторанти към катедрата.

• **Задълбочени научно-теоретични и научно-приложни изследвания** в областта на иновативните подходи за опазването и управлението на недвижимото културно наследство /НКН/: Новите технологии и

образователните методи свързани с НКН при експонирането на природни и културни ценности в креативните и рекреативните индустрии; Трансграничните европейски и балкански културни коридори; Интегрирания подход за оценяване на въздействието на екотуризма върху пространствената устойчивост на селата и околната им среда и пр. Тя е активен и водещ участник в разработването на 7 значими пилотни научно-изследователски проекта.

• **Впечатляващи творчески проекти, програми и реализации** като ръководител и съавтор в областта на културно-историческото наследство /КИН/ в различни направления:

- урбанистично планиране за опазване на КИН и устройство на исторически територии;

- консервация, реставрация и адаптация на архитектурни паметници;

- консервация и експониране на архиеологически паметници;

- съвременно архитектурно творчество.

Освен така синтезирано описаните материали, кандидатът представя и други заслужаващи внимание творческо-проектантски, научни и образователни достижения:

- съставени учебни програми;

- експертизи/рецензии за обекти на световното културно наследство;

- научни и образователни проекти;

- ръководство на докторанти;

- рецензии на реализирани авторски продукти в специализирани издания в областта на архитектурата и дизайна;

- професионални признания и отличия.

Посочените по-горе публикации представят основните **научно-теоретични, научно-приложни и практически приноси** на доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова. Те могат да бъдат структурирани в няколко главни аспекта:

• Ролята и възможностите на съвременните **информационни технологии** при опазване на културното наследство разгледана в два аспекта:

- информационните технологии при проучване и опазване на културните ценности свързано с възможностите на „виртуалната реставрация“ при: представяне и популяризиране, инженерно изследване, формиране на информационен масив от ново поколение за културно-исторически ценности; документиране на паметници; експониране на реставрационни идеи;

- информационните технологии и приложението им в образователните презентации свързани с: по-голям брой образи, отразяване на фактология и научни тези за един обект, сравнителен анализ, подчертаване на ключови думи и текстове.

• **Еволюцията в общественото съзнание на целесъобразни модели** за опазване на културното наследство, тяхното значение, роля и влияние върху градската среда.

• **Конкретни изследователски идеи и перспективи** свързани с културни ценности и отнесени към различни обекти:

- мегалитните културни ценности в българската част от Странджа планина и техните основни характеристики: актуално състояние, информационна и физическа достъпност, проведени дейности за опазване и анализиране;

- проблемите и перспективите на консервацията, реставрацията и експонирането на Западната порта на Сердика.

• **Модерната архитектура и градски дизайн** целесъобразно вкомпонирани и съхраняващи качествата на социокултурния и исторически контекст на урбанизираната среда.

• **Етични проблеми** при съхраняване и социализация на културните ценности вкл. опазване на оригинала в културните ценности, адаптиране на културните ценности към съвременността, „доизмислянето“ на паметниците и пр.

• **Българската нормативна уредба** защитата на културните ценности и гарантирането на човешките права на: културна идентичност, равнопоставяне, досег с културни ценности, знание за история и култура, информираност за културното наследство, качествена среда за живот.

• **Държавата, политиките, приоритетите и стимулите** при опазването на културните ценности разгледани в различни аспекти:

- икономическите стимули за оптимална интеграция на културното наследство в съвременния град;

- държавните структури в политиките и дейностите за опазване на културните ценности.

Основни по научно-теоретични, научно-приложни и практико-приложни приноси са представените от доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова два **монографични труда**.

Резултатите от монографичния труд „ Оригиналът в архитектурния паметник“ могат да бъдат обобщени в следните особено важни направления:

• обосноваване на авторова интерпретация на базисни понятия и основни методи за намеса в културно-историческите ценности, формирана въз основа на обобщен значим теоретичен, практически и педагогически опит ;

• изясняване на еволюционното развитие в различните исторически периоди на главните направления в дейностите по опазване на архитектурното наследство и на база критично-креативен анализ извеждане на идеята за автентичността като основна, същностна, стойностна характеристика на културните ценности;

• разработване на усъвършенствана и насочена към социо-културния и историческия български контекст критериална система за идентификация, оценка и дейности за опазване на оригинала на културните ценности;

• дефиниране на основни принципи на съвременния подход за намеса в оригинала на културните ценности. Обосноваване на тезата, че главното постижение на съвременната намеса е тя да бъде сведена до неизбежния минимум.

Ще подчертая, че особено важна заслуга на автора в труда е систематичното, последователно и аргументирано изследване на оригинала в архитектурните ценности.

Монографичният труд „Опазване на архитектурното наследство в България-началото“ извежда значими теоретични и практически резултати, които могат да бъдат структурирани в следните основни направления:

• ясно и обосновано дефиниране на основни понятия свързани с опазването на архитектурното наследство в България вкл.: културно и

архитектурно наследство, паметник на културата и културна ценност, опазване на културно наследство;

- изследване на европейските политики, идеи, постановки, критерии, дейности прилагани в процеса на формиране на ценностно отношение и опазване на архитектурното наследство;

- исторически последователно, методически аргументирано и с перфектно познаване на теоретичната и практическа фактология изследване на опазването на архитектурното наследство в България и на тази база формулиране на ясно структурирани изводи за усъвършенстване на дейностите по опазване на това наследство.

И за този безспорно значим труд ще подчертая категоричния принос на автора да изведе обоснована систематизация на основните специфични характеристики в дейностите по опазване на архитектурното наследство и в Европа, и в България.

В представените материали доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова демонстрира задълбочени професионални познания в материята свързани с опазването на културните ценности. Тя представя с вещина и със солидни аргументи своите теоретични проучвания и обобщения. Тези факти аргументират извода, че основателно изведените **научно-теоретични, научно-приложни, творчески и педагогически резултати са безспорно лично дело на кандидата.**

Приносите могат да бъдат свързани със следните аспекти на научната дейност: оригинална новост за науката, обогатяване на съществуващи научни знания, приложение на научни достижения в практиката и архитектурното образование.

Към така анализирани и структурирани научно-теоретични, научно-приложни, творчески и педагогически достижения на доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова ще формулирам следните **препоръки**:

- Публикуване на категорично значимите и с висока теоретична и приложна стойност научни изследвания в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

- Продължаване на изследователската дейност. В представените публикации доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова демонстрира безспорен и значим изследователски ресурс. С двата си монографични труда тя поставя „оригинално начало“ и за други последващи върхови теоретични достижения, които биха били полезни за науката, практиката и образованието.

- Формулиране на още по-конкретни препоръки за усъвършенстване, развитие и адаптиране към модерните световни практики /разбира се в контекста на националните условия/ на нормативните изисквания и документи свързани с опазването на културните ценности у нас.

В резултат на дългогодишните си контакти с доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова мога да обобщя следните **лични впечатления**: тя е отговорен, ерудиран, интелигентен специалист със значима и успешна реализация като изследовател, педагог, творец и ръководител при това с ярко изявена и аргументирана гражданска и професионална позиция по проблемите на културните ценности, която отстоява с убеденост, категоричност и креативна емоция. Заедно с това тя е етичен, диалогичен, принципен и скромен в личните си отношения колега и професионалист.

Преподавателската, научно-изследователската и творческо-проектантската дейности на доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова в качествено

и количествено отношение изпълняват изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му, както и на съответния Правилник на УАСГ. Удовлетворени са минималните национални изисквания към научната, преподавателската и художествено-творческа дейност на кандидата.

Въз основа на изложените разсъждения, анализи, изводи и оценки с безусловна убеденост предлагам **доц. д-р арх. Йорданка Кандулкова** да бъде избрана за **„ПРОФЕСОР“** в професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“, за нуждите на катедра „История и теория на архитектурата“, Архитектурен факултут, УАСГ.

01.02.2022 г.

ЧЛЕН НА НАУЧНОТО ЖУРИ:

/проф. д-р арх. Валери Иванов/